

DE SINT-PIETERSBERG: EEN MINNELIJKE SCHIKKING DRINGEND GEWENST

(naar een radiouitzending van de Vara, Hilversum op 10-I-1973, door pater Landewald Janssen te Heusden, België).

De Sint-Pietersberg is een bedreigd natuurmonument. Zowel Nederlandse als Belgische natuurvrienden zijn met zijn lot begaan.

De Sint Pietersberg is een heuvelrug, acht km lang, gelegen tussen de rivieren Maas en Geer (Jeker), die in Maastricht samenvloeien. De berg vormt dan ook een natuurlijke afsluiting van het Maasdal vanaf de wijk Sint Pieter te Maastricht tot nabij het Belgische stadje Visé.

De bodem heeft een typische samenstelling: in de ondergrond liggen kalksteenlagen, waarin zich vuursteenbanden bevinden (silex). Hierop vindt men zand en kiezel en ook leem (löss), voornamelijk uit het kwartaire tijdperk.

De wetenschapsmensen achten de Sint Pietersberg erg belangrijk, waarom dacht U?

De Sint Pietersberg heeft een hoge wetenschappelijke waarde, vooreerst vanwege zijn flora en fauna: er komen soorten voor, die elders alleen maar in Midden- en Zuid-Europa gevonden worden! Daardoor is zijn flora enig! Voor in onze streken geheel zeldzame planten verwijzen zowel de Nederlandse als de Belgische flora's graag naar de Sint Pietersberg. Er werd nog onlangs een twintigtal orchideeën opgetekend. Insectensoorten, die van geen enkele andere plaats in Nederland of België vermeld worden, behoren tot zijn fauna.

In het verleden werden de noordelijke delen uitgebaat voor mergelsteen. Zo ontstonden grotten en gangen van historisch en geologisch belang. Daaren-

boven bestuderen Nederlandse onderzoekers daar de winterkwartieren van verscheidene soorten vleermuizen.

De beboste heuvelrand is geologisch belangrijk wegens zijn diepe natuurlijke trechters. Op diezelfde heuvelkruin troonde het historische kasteel van Caestert, verleden jaar, helaas, door brandschade geteisterd, waarna ingestort.

Landschappelijk bieden de steile heuvelflanken een indrukwekkende aanblik vanuit de Maasvallei.

De wetenschappelijke biografie van de Sint Pietersberg munt dan ook uit door zijn omvang en verscheidenheid.

Een van de beste Belgische specialisten rangschikt de Sint Pietersberg, samen met de Hoge Venen, geheel vooraan op de lijst van de te beschermen natuurgebieden.

De Sint Pietersberg wordt erg bedreigd.

Het noordelijk gedeelte wordt uitgebaat door een Nederlandse cementfabriek, de zuidelijke punt door een Belgische. Ook het domein van Caestert is eigendom van een cementfabriek.

Het gehele Belgische gedeelte schijnt trouwens officieel gepland te zijn als industriegebied.

Werd er in het verleden aan beschermingsactie gedaan?

Sedert vele jaren werden vriendschappelijke gesprekken gevoerd tussen de uitbaters en de Belgisch-Nederlandse Commissie voor de bescherming van de Sint Pietersberg. Er werden enige resultaten bereikt: in Nederland werden door toedoen van de provinciale overheid de flanken van de berg, die ook daar landschappelijk en wetenschappelijk het belangrijkste zijn, veilig gesteld. Sommige Belgische gedeelten, die aan gemeenten toebehoren, kregen een – weliswaar voorlopig en verbreekbaar – statuut van bescherming.

Wat wenst de Belgisch-Nederlandse Commissie in de toekomst te doen?

De Commissie werd onlangs nog uitgebreid. Zij wenst een minnelijke schikking. Zij verlangt dat de uitbating zou gericht blijven op de hoogvlakte. Zo blijven de flanken gespaard, althans de meest waardevolle gedeelten daarvan. Deze zouden een definitief statuut van bescherming dienen te bekomen.

Voorts verlangt de Commissie dat de uitgebate gedeelten zoveel mogelijk, volgens ecologische principes worden hersteld en beheerd.

Tegelijk wensen wij de publieke opinie te sensibiliseren. Zo zal begin mei een „Week van de Sint Pietersberg” worden georganiseerd in het Belgisch grensdorpje Kanne.

NASCHRIFT :

De „Belgisch-Nederlandse wetenschappelijke Commissie voor de bescherming van de Sint Pietersberg” vergaderde te Luik op 18 januari 1973. Op de vraag of geheel het gebied van de Sint Pietersberg, in de provincie Luik gelegen, urbanistisch als industriezone was gepland, werd geantwoord: „Geheel het gebied, behalve de flanken (les thiers): deze werden gepland als groene zone.” Het antwoord kwam van de Heer F. Robert, lid van de Koninklijke Commissie voor Landschappen. Het betekent een correctie op een zin uit bovenstaand radiogesprek, waarin wordt gesteld dat geheel het gebied als industriezone zou zijn gepland.

De Heer F. Robert is eveneens lid van de „Economische Commissie van de Benelux-landen”. Hij was op onze vergadering te Luik in die hoedanigheid uitgenodigd. In zijn uiteenzetting gaf hij een inzicht in de activiteiten van deze Benelux-Commissie, om de economische en landschappelijke belangen te coördineren. Hij toonde een stafkaart van de Sint Pietersberg en zijn omgeving waarop in verschillende tinten de te beschermen zones waren aangeduid.

Zone A, met de hoogste optie van bescherming, omvat op die kaart de Thier de Nivelles, de Thier de Lanaye en de Thier des Vignes. (Daarenboven enige biologisch-eerste-rangsgebieden van de Jekervallei).

Zone B betreft een bufferzone van 50 m ter bescherming van de onder A vermelde gebieden.

Voor het opmaken van deze kaart, die de betekenis heeft van een voorstel aan de Benelux-commissie, had de Heer Robert een beroep gedaan op Professor J. L. Ramaut. Een copie van deze kaart is toevertrouwd aan de heer M. Verbeeck, conservator

van het Natuurhistorisch Museum te Bokrijk met de bedoeling ze te laten exposeren op de a.s. Sint Pietersberg-tentoonstelling te Kanne.

De pogingen van de heren Robert en Ramaut tot bescherming van de Sint Pietersberg verdienen, dat spreekt vanzelf, een ieders hoogste waardering en meest oprechte dank.

Een bijzonder pijnlijke verrassing was evenwel de constatacie dat op deze kaart het gebied van de Sint Pietersberg, noordelijk van de Albertkanaal-geul, nl. het gebied van Caestert niet werd opgenomen noch in zone A noch in zone B.

Het volstaat te verwijzen naar de verschillende publicaties over dit gedeelte (in het bijzonder „Flora en Fauna van het gebied van Caestert tussen Kanne en Ternaaien”) om die nalatigheid als wetenschappelijk volstrekt onverantwoord, onbegrijpelijk en onaanvaardbaar te bestempelen. Zowel om zijn zeer diverse wetenschappelijk als om zijn hoogst esthetisch belang verdient dit gebied minstens als gelijkwaardig te worden beschouwd en gepland als de overige delen van de Sint Pietersberg.

Eerlijkheidshalve voegen we hieraan toe dat *noch de heer Robert noch de heer Ramaut verantwoordelijk zijn voor deze nalatigheid. Wel integendeel! Zij ook betreuren dat het gebied van Caestert op dit plan ontbreekt. Aan hun voorstel werden nadien door bepaalde instanties wijzigingen aangebracht.*

Op de laatste vergadering van de „Wetenschappelijke Vereniging van Limburg” te Bokrijk werd reeds unaniem besloten zich, samen met onze Nederlandse Vrienden, om die zaak te becommenten.

Laat ieder die met het lot van de Sint Pietersberg is begaan, zijn stem horen!

L. J.

OVER DE UITGAVEN SINT PIETERSBERG

Van de brochure, uitgegeven door de Nederlands-Belgische Wetenschappelijke Commissie ter bescherming van de Sint Pietersberg, zijn nog verkrijgbaar aan het Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 7 Maastricht:

no. 2	Het landschap van Caestert	f 2,—
no. 4	Les Thiers de Lanaye et des Vignes à Lanaye	f 2,—
no. 6	Les blocs erratiques de Caestert	f 2,—
no. 8	Flora en fauna van Caestert tussen Kanne en Ternaaien	f 5,—
no. 9	Les Chauves-Souris de la region frontiere belgo-néerlandaise	f 4,—

Ook is nog verkrijgbaar:

Ir. D. C. van Schaik: Maastricht en de Sint Pietersberg f 3,50